

NÁVRH STRATEGICKÉHO DOKUMENTU NA PODPORU PEČUJÍCÍCH OSOB

Kulatý stůl: Aktuální
potřeby rodin pečujících
o těžce nemocné děti

23. 5. 2024

Hana Geissler
Aliance pro individualizovanou podporu



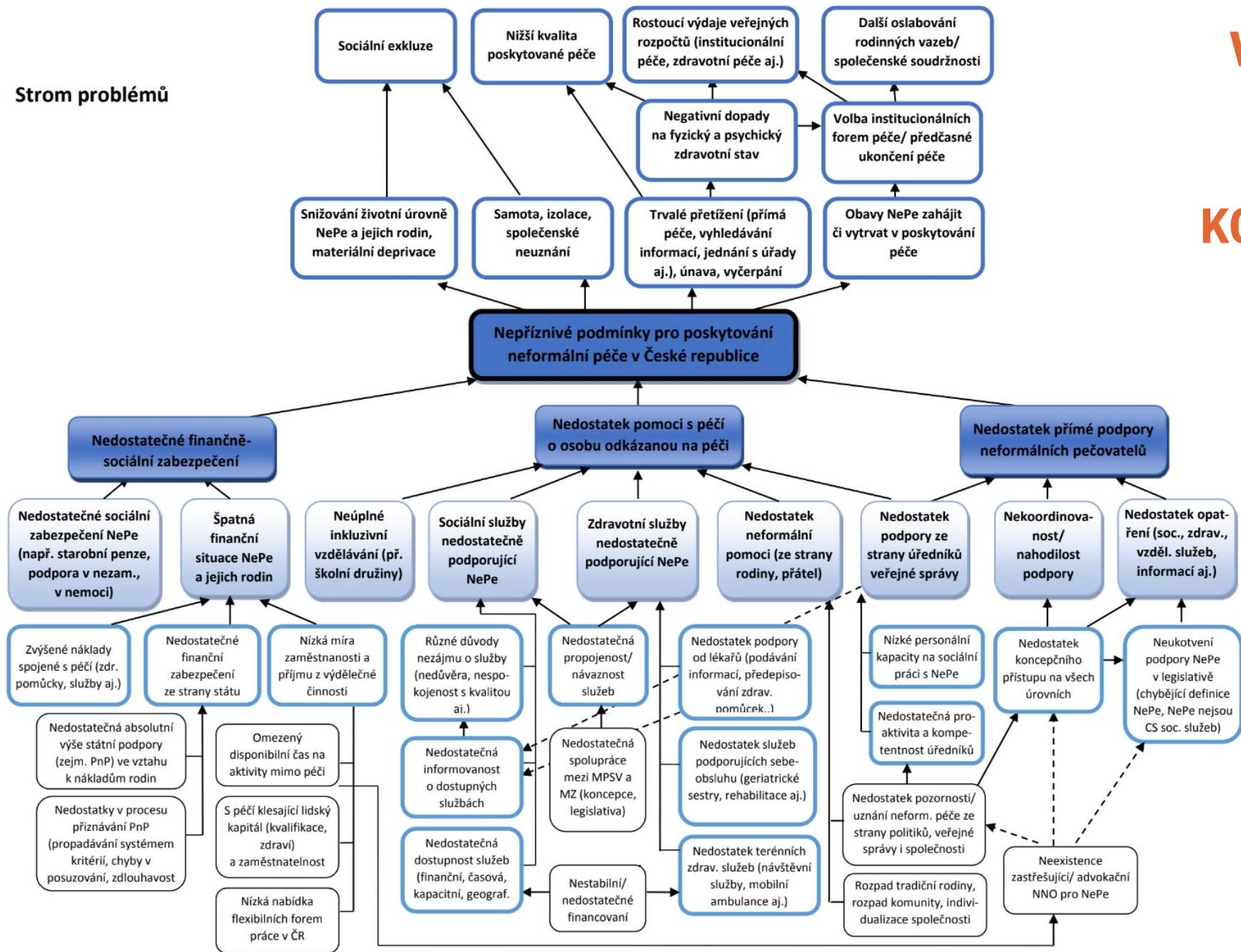
PROJEKTY „PODPORA NEFORMÁLNÍCH PEČUJÍCÍCH I. A II.

- „Podpora neformálních pečujících I. a II.“ – dva systémové ESF projekty v hodnotě 33 mil Kč, realizoval Fond dalšího vzdělávání (2014-2019)
- Cíl: Zmapovat fenomén neformální péče, navrhnout podporu pečujících, která povede ke zlepšení podmínek pro pečování
- Zadání: Uplatnit systémový a koncepční přístup k tvorbě návrhů, rozvíjet koordinovanou podporu
- Výstupy: Široká paleta podkladů pro tvorbu politiky na podporu pečujících (výzkumné/analytické zprávy, zmapování zahraniční praxe, návrhy a doporučení, příručky, metodické materiály, vzdělávací program, koncepční a strategické návrhy)

Výstupy dostupné na www.nepe.cz



Strom problémů



**VÝSTUPY PROJEKTŮ:
PROBLÉMY JSOU
KOMPLEXNÍ,
KOMPLEXNÍ MUSÍ BÝT
I ŘEŠENÍ**

NEFORMÁLNÍ PÉČE A KONCEPČNÍ PŘÍSTUP

- *„Nekoordinovaný přístup resortů a izolované plánování se negativně odráží na kvalitě poskytované podpory a snižuje efektivitu opatření, neboť opečovávané osoby a jejich rodiny svými potřebami zřídka spadají pouze do záběru jednoho z resortů.“*
- *„Strategické cíle týkající se neformálních pečujících jsou obsaženy v dokumentech, které se zaměřují na rozvoj sociálních služeb, podporu rodiny, seniorů, osob se zdravotním postižením či osob ohrožených sociálním vyloučením. Podpora neformálních pečujících je v nich obsažena jako jeden z cílů, často pak jako cíl sekundární přispívající k řešení situace a blahu jiných cílových skupin.“*
- *„Příklady ze zahraničí ukazují, že strategické materiály věnující se výhradně neformální péči a podpoře pečujících osob jsou dobrým nástrojem, který usnadní formulaci a naplňování vizí a cílů v této oblasti.“*
- *„V symbolické rovině je pak tento typ dokumentu také vyjádřením závazku státu se nepříznivou situací pečujících zabývat. Takový závazek v České republice zatím chybí.“*



TVORBA NÁVRHU STRATEGICKÉHO DOKUMENTU NA PODPORU PEČUJÍCÍCH OSOB

- Návrh definuje vizi pro neformální péči, strategické cíle a podcíle, obsahuje výčet možných opatření. Volba a rozpracování opatření byla přenechána příjemci materiálu/případnému nositeli strategie
- Obsah je založený na expertním poznání a potřebách artikulovaných cílovou skupinou, odborně navazuje na analytické aktivity projektů
- Na tvorbě se podílely dva poradní týmy: expertní meziresortní tým pro oblast podpory a koordinace neformální péče a poradní tým pečujících osob
 - Rozvoj mezioborové spolupráce různých aktérů nad oblastí neformální péče
 - Uplatnění participativního přístupu



SPOLUPRACUJÍCÍ ORGANIZACE

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo zdravotnictví

Úřad práce

Kraj Vysočina

Pardubický kraj

Svaz měst a obcí

Národní síť místních akčních skupin

Asociace poskytovatelů sociálních služeb

Národní rada osob se zdravotním postižením

Diakonie ČCE

Alfa Human Service

Centrum pro komunitní práci

Institut sociální práce

Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením

Česká alzheimerovská společnost

Unie pečujících

Klára pomáhá

Opus Lacrimosa

Willík (Spolek pro Williamsův syndrom)

Naděje pro děti úplňku

Výzkumný ústav práce a soc. věcí

Sociologický ústav AV ČR

Evangelická teologická fakulta UK

Husitská teologická fakulta UK



„Jistota, podpora, uznání.“

Pečující osoby i osoby, o které je pečováno, mají jisté a důstojné postavení ve společnosti.

Při péči jsou pečující podporováni, aby mohli žít také vlastní život.

Pečující jsou uznáni a respektováni jako součást systému a rovnocenný partner péče.

Návrh strategického dokumentu na podporu pečujících osob, FDV 2019,
dostupné z: <https://drive.google.com/file/d/16Vg9KleDne5A7LxfV7GTbF9WLk0ioDeT/view>

- 1. Ukotvit status pečujících a jejich práva a povinnosti**
- 2. Zvýšit participaci pečujících na tvorbě politiky a posílit partnerské zapojení do rozhodování o podobě péče**
- 3. Vytvořit a rozvíjet podpůrné prostředí pro poskytování neformální péče**
- 4. Posílit pečující osoby v uspokojování vlastních potřeb a zvýšit jejich zapojení do společenského a ekonomického života**
- 5. Zvýšit společenské uznání pečujících osob**

STRATEGICKÉ CÍLE A PODCÍLE I.

1. Ukotvit status pečujících a jejich práva a povinnosti

- a) Definovat pečující osoby v legislativě
- b) Ustanovit pečující osoby jako cílovou skupinu veřejných politik
- c) Zavést systém posuzování náročnosti péče a potřeb pečující osoby

STRATEGICKÉ CÍLE A PODCÍLE II.

2. Zvýšit participaci pečujících na tvorbě politiky a posílit partnerské zapojení do rozhodování o podobě péče

- a) Mapovat skupinu pečujících a jejich potřeb jako samostatné skupiny
- b) Začlenit pečující osoby do struktur a procesů komunitního plánování sociálních a návazných služeb
- c) Podpořit růst advokačních organizací a advokačního potenciálu skupiny pečujících
- d) Zahrnout pečující jako partnery profesionálních pracovníků při jednání a rozhodování o péči

STRATEGICKÉ CÍLE A PODCÍLE III.

3. Vytvořit a rozvíjet podpůrné prostředí pro poskytování neformální péče

- a) Zlepšit finančně sociální zabezpečení pečujících osob
- b) Systémově zajistit a garantovat včasnou, dlouhodobou a komplexní podporu pečujícím osobám ze strany sociálních, zdravotních a dalších profesionálů při poskytování péče
- c) Zajistit dostupnost sociálních a zdravotních služeb pro závislé osoby
- d) Rozvíjet kompetence pečujících k výkonu péče s ohledem na individuální potřeby pečujícího i opečovávaného
- e) Podpořit různé formy neformální pomoci při péči o závislou osobu



STRATEGICKÉ CÍLE A PODCÍLE IV.

4. Posílit pečující osoby v uspokojování vlastních potřeb a zvýšit jejich zapojení do společenského a ekonomického života

- a) Podpořit pečující na trhu práce
- b) Zavést nárok na odpočinek s dostupnou náhradní péčí
- c) Posílit pečující v realizaci osobního života
- d) Rozvíjet a zajistit dostupnost sociálních, zdravotních a dalších služeb pro pečující
- e) Podpořit bývalé pečující a jejich návrat do běžného života

5. Zvýšit společenské uznání pečujících osob

- a) Zařadit téma péče o blízké do výuky na základních a středních školách
- b) Zvýšit informovanost společnosti o problematice péče o blízké
- c) Posílit pozitivní obraz pečujících ve společnosti

BELLINI PROTI ITÁLII: STÍŽNOST PEČUJÍCÍ K VÝBORU OSN PRO PRÁVA OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

- Žena pečující o dceru a partnera s postižením se obrátila na výbor OSN s komplexní stížností, že země a nastavený systém nedostatečně podporuje pečující (tj. chybí služby, finanční podpora, ochrana v zaměstnání)
- Výbor rozhodl (2022), že:
 - úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením se aplikuje i na rodinné příslušníky lidí s postižením, kteří nesmí být znevýhodněni
 - pokud je nepříznivý systém jako celek, je stížnost k této autoritě legitimní
 - **nedostatek finanční a sociální podpory rodinných pečujících je porušením jejich lidských práv (práva na nezávislý život a přiměřenou životní úroveň)**

ROZHODNUTÍ VÝBORU OSN: PEČUJÍCÍ MAJÍ PRÁVO NA KOMPLEXNÍ SYSTÉMOVOU PODPORU

- Výbor uložil Itálii provést komplexní systémové reformy ve prospěch pečujících, aby v budoucnu měli přístup k individualizované podpoře zahrnující adekvátní finanční krytí výdajů souvisejících s postižením, školení, poradenství, finanční pomoc a dostupné odlehčovací služby
- **Rozhodnutí přináší implikaci žádoucího přístupu v nastavení komplexní podpory pečujících osob i pro další země**

Zdroj: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/10/italy-lack-financial-and-social-support-family-people-disabilities-amounted>



APEL NA SYSTÉMOVÉ ŘEŠENÍ NEFORMÁLNÍ PÉČE

Kulatý stůl: Aktuální
potřeby rodin pečujících
o těžce nemocné děti

23. 5. 2024

Kristýna Mlejnková
Aliance pro individualizovanou podporu



PROČ POTŘEBUJEME ROZVÍJET STRATEGICKÝ PŘÍSTUP? I.

- *Realita: Mnoho pečujících žije v sociální a finanční prekaritě, mnoho z nich je přetížených, vyčerpaných, bez dostatečné podpory služeb. Mnohým chybí sebevědomí, cítí se osamělí, nedocenění a setkávají se s nedůvěrou veřejných autorit*
- Strategie je veřejně-politický dokument, který vytyčuje směr v určité oblasti, vymezuje prostor pro naplnění vize a klíčová rozhodnutí, definuje podstatné cíle
- Vláda ve svém prohlášení deklaruje podporu pečujících. Jaká je vize státu ve vztahu k pečujícím? Chce, aby měli jisté a důstojné postavení ve společnosti? Jakými cestami chce vytvořit podpůrné prostředí pro pečování?
- Kdyby vláda přijala strategii, pomohla by zaměřit cílené úsilí jasným směrem, pomohla by rozhodování o tom, jaká opatření zvolit k dosažení cílů



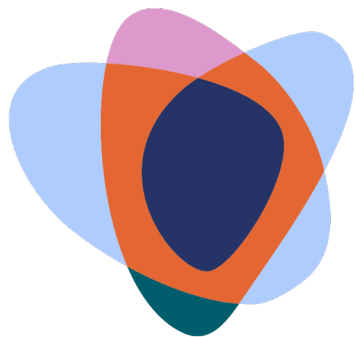
PROČ POTŘEBUJEME ROZVÍJET STRATEGICKÝ PŘÍSTUP? II.

- *Realita: Neformální péče je komplexní sociální situace, spojená s mnohovrstevnými problémy a negativními dopady, pečující propadají záchrannou sítí a ocitají se v krizových situacích bez zabezpečení a pomoci, balancují na (ne vždy ideálně propojeném) sociálním, zdravotním a vzdělávacím pomezí*
- Nadresortní přístup, multioborovost a koordinace jednotlivých nástrojů jsou nezbytností pro dobrý součinný efekt
- Kdyby vláda přijala strategii, lépe by garantovala propojenost meziresortních snah a jejich vzájemné doplňování. Uložením úkolů a spolupráce by usnadnila zapojení různých organizací a institucí na úrovni státní správy i samosprávy, které mají potenciál pečující rodině pomoci

PROČ POTŘEBUJEME ROZVÍJET STRATEGICKÝ PŘÍSTUP? III.

- *Realita: Pečovatelský závazek často ústí v špatnou finanční situaci rodiny, služby pro opečovávané jsou často nedostupné, rozvoj služeb pro pečující se děje zejména za podpory ESF projektů*
- Strategie je příležitostí přijmout závazek státu rozvíjet systém podporující pečující rodinu, vyčlenit na dosažení cílů zdroje a kontinuálně postupovat k naplňování cílů
- Vláda ve svém prohlášení deklaruje podporu pečujících. Kdyby přijala strategii, legitimizovala by trvalou alokaci finančních zdrojů na podporu této cílové skupiny. Bez nich je posílení finančního zabezpečení pečující rodiny a větší rozvoj služeb jen obtížný





AIP

Aliance pro
individualizovanou
podporu

Děkujeme za pozornost a úsilí věnované systémovému rozvoji podpory pečujících osob.

www.aipp.cz

